

**Acte en Memòria i Homenatge a
Carles Perelló i Valls**
(Rubí, 1932 - Valldoreix, 2021)
Campus UAB, 28 de maig de 2022

Un grup de familiars, amics, companys, deixebles i membres d'institucions relacionades amb l'estimat i recordat Carles Perelló i Valls vam organitzar aquest acte de memòria i homenatge a la seva persona. En aquesta petita publicació recollim textos i elements diversos relacionats amb aquest acte, a fi que en quedi un testimoni per a tot aquell que el vulgui recordar.

Aprofitem per donar les gràcies als oradors als que vam demanar que ens dirigissin la paraula durant l'acte i que amb tant d'encert ho van fer: Javier Lafuente (Rector de la UAB), Carles Solà, Enric Marín, Àngel Calsina, Marianna Bosch, Romà Guardiet, Antoni Milian i Mercè Perelló.

El nostre agraïment és extensiu també als músics que ens van acompanyar: Francesc Tomàs, Simao Hernández, Alba Tomàs i Joan Tomàs, que van tocar músiques populars mexicanes i catalanes, i també a la banda Carpets Jazz Band (Veu: Elisa Sayrol, Guitarra: Sergi Fabregat, Baix: Inyaki Escudero, Piano: Jim Horth, Bateria: Martí Saez i Clarinet: Ramon Fabregat) que van tocar peces del seu repertori. També volem agrair a la Núria Boté la seva participació en la conducció de l'acte.

Anunci i invitació
Acte en Memòria i Homenatge a
Carles Perelló i Valls
(Rubí, 1932 - Valldoreix, 2021)

Acte a l'aire lliure davant de l'edifici de l'Escola de Doctorat de la UAB,
antigament l'era de la masia Can Miró, Campus UAB de Bellaterra.
Dissabte 28 de maig de 2022, 11:30

Tothom hi és convidat

L'acte consistirà en actuacions musicals lligades als gustos i les amistats del Carles, i parlaments de record per part de companys, deixebles, amics i familiars. Al final hi haurà un petit refrigeri.

Hi haurà un llibre en blanc per escriure-hi dedicatòries. A més, es podran enviar records escrits o imatges, que s'editaran i es faran públics amb posterioritat, a l'adreça següent:

actememoriacarlesperello@gmail.com

Accés: Als navegadors, *UAB Escola de Doctorat* o bé *UAB Escola de Postgrau*, indistintament.

Senyalitzat des de la Plaça Cívica, Campus UAB de Bellaterra

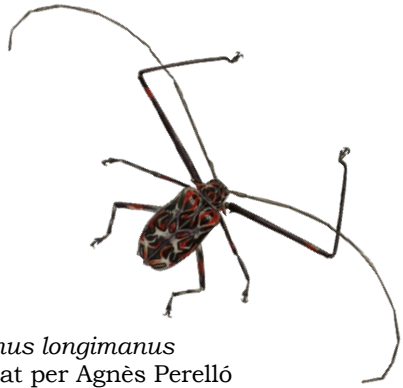
Transport: Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, línia Barcelona-Sabadell,
parada Universitat Autònoma

Automòbil privat: aparcament sobre l'Escola de Doctorat o bé sota la Plaça Cívica

Perquè segur que tot és ple
D'alguna cosa que no sé
Perquè fins i tot el buit
Ocupa espai i per tant és.

(CPV, *Llençant esguards a l'infinit*, 2014)

Tríptic entregat als assistents

Acrocinus longimanus
Dibuixat per Agnès Perelló

M'agradaria, de bo de bo,
Que en el solc que deixo
Hi creixin l'herba més aromàtica
I cerambicids d'antenes llargues.
D'antenes llargues
I ales farcides de coloraines.

Que quedi el solc com a record
D'una vida que aviat s'acaba.

I on es queden les esperances.
Les esperances i les il·lusions,
Les desfetes i els amors,
I el patir de les passions
I el tast d'aquest meu món
I el secret de per què es mou.

Carles Perelló i Valls

Memòria i homenatge

Aquest és un acte en memòria i homenatge al Carles Perelló i Valls, que va morir el gener de 2021.

La memòria és per a recordar tantes coses que vam viure plegats. Bones estones amb familiars, amics, companys i col·legues. Bones estones de feina, de matemàtiques, a classe i fora de classe. Bones estones de converses, de cultura, d'universitat, de societat, de Catalunya, del món.

L'homenatge és per a posar de manifest que la petjada que ha deixat és important i que el seu pensament és vigent i actual.

Un grup de familiars, amics, companys i deixebles hem pres la iniciativa d'organitzar aquest acte, obert a tothom. Hem comptat amb el suport del rectorat de la Universitat Autònoma de Barcelona, que agraïm immensament. Fem l'acte a les portes de l'Escola de Doctorat, de la qual va ser l'impulsor i primer director. Esperem que tots els presents en gaudiu i que serveixi per a fer present el Carles d'una manera col·lectiva i compartida.

El grup d'organitzadors, primavera 2022

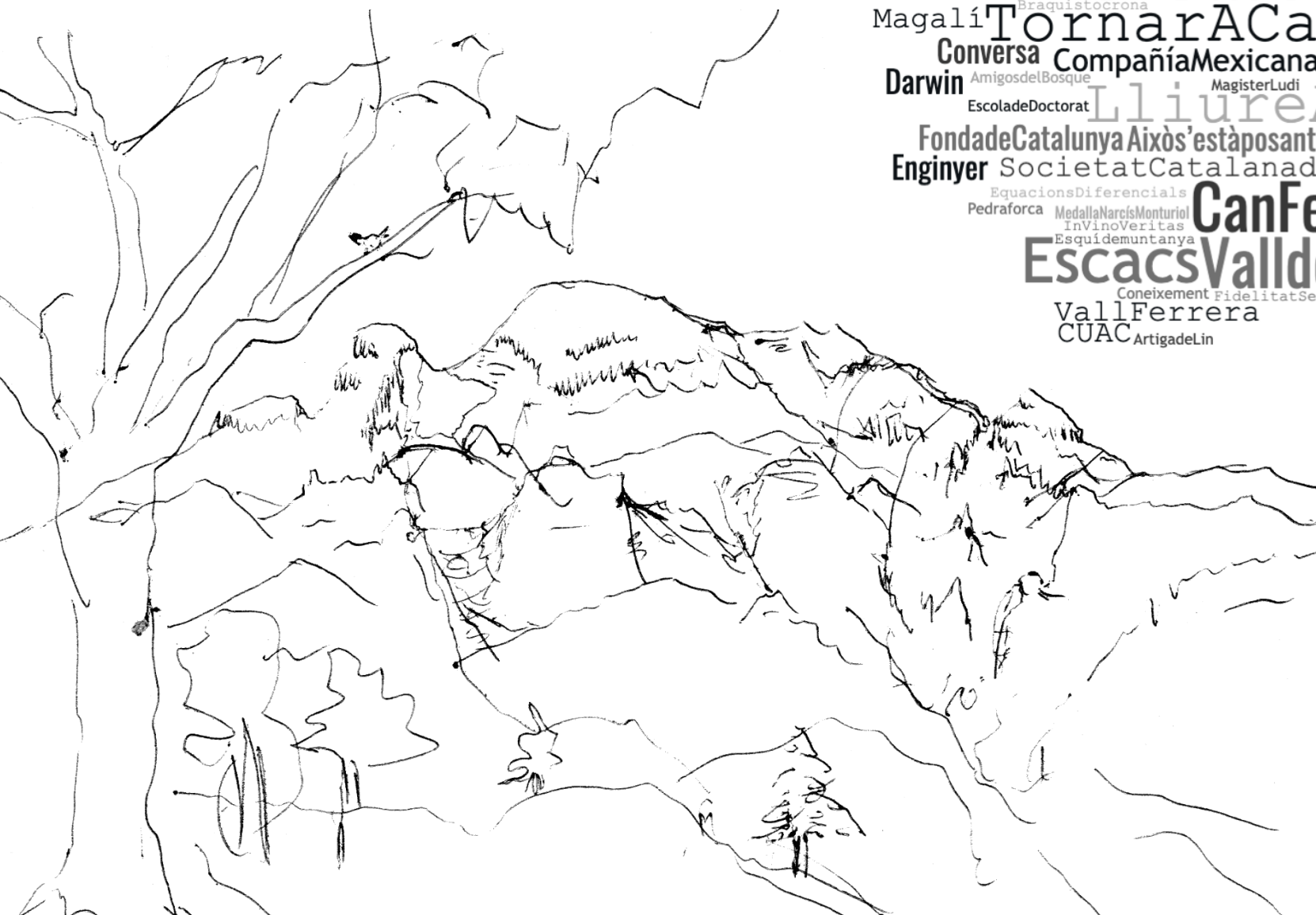
Acte en memòria i homenatge al **Carles Perelló i Valls**

Escola de Doctorat de la UAB

28 de maig de 2022

Sobre aquest dibuix i aquest vers dedicats a l'Iztaccihuatl, sortits de la mà del Carles, hem volgut reflectir la seva biografia amb unes quantes paraules clau. Aquelles que, els uns o els altres, li vam sentir repetir una vegada i una altra, sempre carregades d'emoció.

CentralelèctricaLechería
Picad'EstatsCatalunyaLliure
BotifarraModelsMatemàticsenBiologiaPopocatépetl
CanJubany DepartamentdeMatemàtiquesEquacionsambRetard Carpe
Paella SchubertEntomologiaCINVESTAV ElnúriaienMagí CimsMexicans
BrownUniversitySistemesDinàmicsDefinitsperEDPs Colossal Líderatge
Alpinista BenvingutsPasseuPasseu ExcursionsFallides
L'ArbreSagratUnUlldelMón CàlculInfinitesimal
MagalíTornarACatalunyaLaMevaVisiódelMón
Conversa CompañíaMexicanadeLuzyFuerza Huasteca
Darwin AmigosdelBosque MagisterLudi UABVersets
EscoladeDoctorat LliureAlbiri
FondadeCatalunya Això's'estàposantdecolordeformigaJocdelGo
Enginyer SocietatCatalanadeMatemàtiquesCiència
EquacionsDiferencials Matemàtic TeoriadelaBifurcació
Pedraforca MedallaNarcísMonturiol InVinoVeritas Esquidemuntanya
CanFerran LaGataiElBelitre
EscacsValldoreix Llavorsí
Coneixement FidelitatSenseFanatisme PokerMentider
VallFerrera
CUAC ArtigadelLin

“Sobre la blancor de la panxa
Vaig fent camí de pujada
Per veure si arribo al pit
De la muntanya sagrada
Que adoro des de petit.”

Algunes imatges de l'acte

Escrits rebuts en record del Carles

Joan Girbau Badó

El setembre de 1972 en Carles Perelló i jo vam aterrar, tots dos, a la Secció de Matemàtiques de la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma, ell procedent de Mèxic i jo procedent de París. En aquell moment érem els dos únics matemàtics doctors (en Julià Cufí, que portava més anys a la institució, es va doctorar més tard aquell mateix curs). El rector d'aleshores, Vicent Gandia, ens va contractar, al Carles i a mi, com a professors agregats interins. La categoria de professor agregat d'universitat, avui desapareguda, era un graó intermedi entre les actuals categories de professor titular i catedràtic.

En Carles i jo de seguida vam congeniar. La situació docent en aquella època era surrealista i avui seria impensable. Teníem la responsabilitat de fer funcionar tota una carrera de Matemàtiques, amb molt pocs professors (tots ells joveníssims i amb experiència investigadora gairebé nul·la). De totes maneres allò va ser positiu perquè va obligar els professors a impartir docència en totes les àrees, la qual cosa ens va allunyar del model imperant a la major part d'universitats espanyoles en què cada assignatura era propietat exclusiva d'un professor que la impartia de per vida.

En aquella època inicial tots els professors de matemàtiques érem interins, és a dir, provisionals. Vaja, que ens podien fotre fora d'un curs per l'altre. Per passar a numeraris, que era l'única manera de tenir les garrofes assegurades, hom havia de fer oposicions, i en Carles, per raons ideològiques, sempre es va mostrar molt reticent a fer-les, tot i que si, com molts de nosaltres, hagués optat per aquella via de ben segur les hauria tret sense dificultat. Jo en canvi vaig optar pel camí tradicional, l'únic possible aleshores. Mirades les coses amb la perspectiva del temps, dono molt mèrit a la decisió d'en Carles de no voler passar per unes oposicions. Va ser molt valent perquè en aquella època no s'albirava cap altre camí per assegurar les garrofes. De fet ell va trigar molt més que jo a esdevenir catedràtic, i ho va arribar a ser per una via insòlita: «per mèrits extraordinaris».

En Carles, juntament amb el seu germà Marcel·lí, va desenvolupar una tasca política universitària molt intensa. En aquest aspecte cal mencionar la seva participació en la creació del Cercle Ramon Llull, que editava el setmanari *El Full*. En la seva redacció, ell hi va intervenir molt activament. Jo, no tan compromès com ell, m'ho mirava una mica de lluny. Tanmateix recordo que, quan el 1985 va plegar el rector Antoni Serra Ramoneda, es va formar el CUACC (Col·lectiu per una Universitat Autònoma, Científica i Catalana) amb l'objectiu de presentar una candidatura al rectorat. Aleshores en Carles em va convèncer perquè assistís a les reunions d'aquell col·lectiu. Tot i que per diverses circumstàncies el grup no va reeixir en el seu propòsit de presentar una candidatura a rector, alguns dels seus membres es van integrar després a la candidatura de consens encapçalada per Ramon Pascual.

En Carles sempre va creure fermament que les matemàtiques eren una eina essencial per comprendre el món. Així doncs, no es va encasellar mai dintre de la seva petita àrea

de recerca, com solen fer molts investigadors, i el grup de recerca que va crear abraçava temes que en principi poden semblar allunyats entre ells, com els sistemes dinàmics, les equacions en derivades parcials (especialment aplicades a la dinàmica de fluids) i la modelització matemàtica en totes les seves facetes.

Recordo amb nostàlgia les llargues converses que teníem ell i jo sobre diversos temes, en especial sobre com s'havia de valorar la labor dels científics. En aquella època estava de moda la valoració dels investigadors pel nombre de treballs publicats. Tot i que ara es continua tenint molt en compte aquest factor, potser s'ha modulats una mica en considerar també la qualitat de les revistes on s'han publicat els treballs, el nombre de citacions, etc. Però fa anys el nombre de publicacions era el factor principal de valoració, i en Carles i jo ens en rèiem una mica de la dèria de publicar qualsevol cosa. Aquest tema va ocupar moltes de les nostres converses dels primers temps. Jo tenia sobre això una teoria molt clara que ell va compartir de seguida. Jo deia que un investigador no s'ha de valorar pel nombre de treballs publicats ni per la mitjana de qualitat d'aquests treballs, sinó per la qualitat del millor treball que hagi fet al llarg de la vida. Un de sol. En termes matemàtics podríem dir que no s'ha de valorar per la norma L_2 , sinó per la norma del suprem. L'exemple més paradigmàtic i més popular entre els matemàtics seria el cas d'Évariste Galois, que no va publicar cap treball i que, no obstant això, és un dels matemàtics més grans i més influents del segle XIX. Un altre exemple típic, no tan conegut entre el col·lectiu matemàtic, seria el de l'astrònoma Henrietta Leavitt, descobridora de la llei que relaciona la lluminositat i el període de les estrelles variables cefeides. Gràcies a aquesta llei s'han pogut determinar les distàncies a la que es troben moltes galàxies i s'ha pogut conèixer que l'univers es dilata i que va tenir un origen temporal, el Big Bang. Doncs bé, aquesta investigadora, que treballava a l'Observatori de Harvard, tenia una categoria laboral tan baixa (era «dona calculadora») que no li permetia signar amb el seu nom els articles. L'article on s'enuncia la seva famosa llei el va signar el seu cap, un tal Edward Pickering, el qual va tenir, però, la gentilesa d'escriure, al començament del treball, la frase següent: «*The following statement regarding the periods of 25 stars in the Small Magellanic Cloud has been prepared by Miss Leavitt.*» Doncs bé, gràcies a aquesta frase d'un article d'un parell de pàgines, que ella no va poder signar, Henrietta Leavitt ha passat a ser considerada una de les astrònomes més importants dels últims dos-cents anys.

Que bonics eren aquells temps i que interessants les converses que teníem tu i jo, Carles! Després, ja jubilat, vas ser president de la Societat Catalana de Matemàtiques mentre jo era delegat de l'Institut d'Estudis Catalans en aquella societat. Recordo que a l'escrit de presentació de la junta que tu encapçalaves vas escriure: «La matemàtica constitueix una part important de la nostra cultura. És l'eina de la ment que ens ha permès retratar el comportament del que ens envolta i és l'arma de la infal·libilitat. Afegides a aquestes característiques, hi trobem l'estètica i el repte. L'estètica i el repte del que és cristal·lí i del que és difícil» (*SCM/Notícies*, núm. 23, febrer de 2007). Aquesta era la teva concepció de la matemàtica i de la vida.

I ara, on ets, Carles? Els humans, arrastrats pel pas inexorable del temps, no ens podem imaginar que hi pugui haver res fora d'aquest espai-temps on estem submergits. I, no obstant això, els matemàtics sabem molt bé que una varietat de dimensió 4

(l'espaitemps) pot estar ficada dintre d'una varietat de dimensió superior, i que en aquesta varietat més gran poden haver-hi infinitat de coses fora de la varietat petita. Vull creure, doncs, que tu continues existint fora de l'espaitemps. En tot cas, el que és segur és que el teu record romandrà sempre molt viu entre els teus amics.

Jesús Ildefonso Díaz Díaz

Esbozo de Carta a Carles, de su amigo Ildefonso

Querido Carles,

Parece que fue ayer cuando coincidimos en Málaga, en septiembre de 1976, en aquel congreso de tan nutrida participación que respondía al título de XII Reunión Anual de Matemáticos Españoles, Málaga. Pese al respeto y amistad que luego me uniría a sus organizadores, Antonio Valle y Florencio del Castillo, el resultado nos pareció a los dos que era muy pobre científicamente pues las exposiciones (desgraciadamente en numerosas sesiones simultáneas) no iban acompañadas de ricos turnos de preguntas y parecían más un puro trámite para poder disfrutar de los alicientes muy bien organizados de las visitas turísticas y las recepciones por el Alcalde de la ciudad y otras autoridades. Yo tuve la suerte de haber ido desde Madrid en el coche de Miguel de Guzmán, junto a Irene Peral y Magdalena Walias. Fue en Málaga donde estrechamos lazos personales de amistad que durarían tantos años y que años más tarde me permitieron conocer a Cristina y a tus hijos durante unos de mis viajes en los que estuve alojado en tu personalísima casa.

En Málaga decidimos que había que buscar una alternativa a esos congresos tan monstruosamente grandes. Las conversaciones contigo y otros colegas nos llevó a organizar una modesta reunión temática a la que pusimos el nombre de Congreso de Ecuaciones Diferenciales y Aplicaciones. Lo celebramos en un sitio exótico, la Casa de Ejercicios de El Escorial, sin absolutamente ninguna subvención oficial, tan sólo por el placer de escucharnos unos a otros intentando interactuar entre nosotros. Lo organizamos buenos amigos tuyos, Alfonso Casal, Miguel Lobo, Jesús Hernández y yo, del 29 al 31 de mayo de 1978. El resultado fue de un enorme éxito, hasta tal punto que Carles Simó y tú os ofrecisteis a organizar un segundo congreso similar, que se realizó en Valldoreix del 28 al 31 de mayo de 1979. De nuevo nos pareció poco y luego se animaron nuestros amigos de Galicia. Gerardo Rodríguez (con ayuda de Alfredo Bermúdez de Castro) organizó una tercera versión en Santiago de Compostela, del 14 al 21 de junio de 1980, y así nacieron los congresos CEDyA de los que este año se celebrará la versión XXVII en Zaragoza. Tu ánimo e ilusión fue fundamental para echarlos a andar.

Tampoco se me olvidará el proceso por el que estuve reuniendo firmas para tu nombramiento como Catedrático Extraordinario y tuve el honor de ser el primer firmante. Se hizo justicia y aquello funcionó.

También me acuerdo muy bien de tu interés por la Historia de la Matemática y tus muchos contactos e interacciones con Alberto Dou, mi gran maestro a quien tanto le debo. Ahora ese circuito está muy transitado, pero en aquellos años se nos venía a decir que no eran preocupaciones útiles para nuestros *curricula*.

Me emociona recordar los ratos personales que pasamos tú y yo, a solas, viajando en tu coche a Gerona y en tantas otras ocasiones. Me contaste tus aficiones y me pusiste tus grabaciones. Imposible separar esa faceta tuya de tu riquísima personalidad.

Este esbozo de carta es sólo el comienzo. Los recuerdos en mi mente son muchos y desordenados. Ahora que soy Emérito todo el mundo me dice que emplee el tiempo en ordenar mis recuerdos y aventuras, pero afortunadamente aún me pica la curiosidad de indagar caminos matemáticos nuevos y me pesa más el placer de escribir artículos e intentar terminar los libros que tengo casi culminados. A ver si poco a poco soy capaz de hallar tiempo para todo.

Siempre he lamentado que Madrid no estuviese más cerca de Catalunya: tenía tanto que aprender de ti!

Tu amigo y admirador,

Ildefonso

PS. Te mando una foto que seguro que tienes, pues es del día de tu homenaje, el 16 de noviembre de 2002.

Jesús Hernández

Conocí a Carles Perelló en la reunión que organizamos algunos colegas, y amigos — Alfonso Casal, Ildefonso Díaz, Miguel Lobo, yo mismo— en El Escorial en 1978 con la idea de juntar a aquellos matemáticos españoles que trabajábamos en un cierto dominio de las ecuaciones diferenciales no lineales, informarnos de lo que hacían los demás y establecer relaciones de colaboración para el futuro.

Una de esas consecuencias fue otra reunión del mismo tipo que tuvo lugar en Valldoreix el año siguiente, muy cerca de su estupenda y un tanto desordenada casa, bien reveladora de su dueño, y que siempre ofreció, a mí y a otros.

Todo esto nos sirvió a los “madrileños” para conocer lo que se hacía en Barcelona y a quienes lo hacían. Y volvimos a encontrarnos en otra ocasión, esta con destacados colegas extranjeros, también en El Escorial en 1980, y que algo tuvo que ver con que Xavier Mora fuera a hacer su tesis doctoral a Ann Arbor bajo la dirección de Joel Smoller.

A partir de ahí ya continuó la relación, con visitas, participación en tribunales de tesis, invitaciones a dar conferencias; en una palabra, lo habitual entre colegas que, además, éramos amigos. Ahí tuvo un papel muy importante Joan Solà-Morales.

Nunca llegamos a pensar en escribir algo juntos —entonces mucho menos común que hoy— pero sí hablamos mucho de muchas cosas y aprendimos unos de otros. Carles era alguien con muchas ideas, un deseo permanente de contacto con aplicaciones como la mecánica de fluidos o la teoría de la evolución y mucha pereza para ponerse a escribir.

Debió ser un excelente orientador y director de trabajo y a él se debe sin duda la aparición de un muy buen grupo, y la difusión de toda una serie de ideas y técnicas que los arriba citados (y otros) aprendimos fuera de España y procuramos hacer arraigar aquí. Una labor muy injustamente tratada en su caso a la hora de conceder los llamados “sexenios” nuestro ministerio, ignorando algo que fue tan importante para empujar hacia adelante las matemáticas en este país.

Fue la negación de lo convencional en aquella universidad que no podía ser la suya. Venía del exilio mexicano con un padre anarquista; en mis meses de sabático en la Universidad Nacional Autónoma de México mucho me contaron de él y Marcel·lí en el 68 de la matanza de la Plaza de las Tres Culturas. Venía como ingeniero a las matemáticas. Era todo lo contrario de la vanidad grotesca de algunos colegas. Leía, de todo y disperso. Hacía buenas paellas, bebía.

Uno le despide con la sensación de que Carles, por así decir, “valía más que su obra”, como se dice de ciertos escritores; que hubiera podido (¿y debido?) dar más de sí, publicar más, con otro temperamento y menos pereza. Pero entonces, ay, no hubiera sido él.

Joan Josep Carmona Domènech

Carles Perelló, el naixement d'una amistat i vivències

El passat 27 de gener vaig rebre la trista notícia de la mort de l'amic i professor Carles Perelló. Un gran sentiment de tristor em va envair. He volgut escriure un text per donar testimoni d'algunes de les seves qualitats i l'amistat que ens va unir i, al mateix temps, trametre tot el meu condol cap a la seva família.

El curs universitari 1973-1974 va començar el gener del 1974, conseqüència de l'aprovació d'un calendari especial dissenyat pel ministeri d'Educació amb l'objectiu d'adaptar el curs acadèmic a l'any natural. Com era d'esperar, va ser un fracàs i els cursos van acabar el juliol, la qual cosa va provocar una concentració en sis mesos de tot un curs amb gran tensió i angoixa als professors i alumnes. Això ho vaig viure a la Universitat de Barcelona (UB) i m'imagino que a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) encara seria més complicat, per la joventut dels estudis de matemàtiques. Malgrat que tenia companys estudiant a la UAB no em va arribar cap referència del Carles Perelló els primers anys. Un cop avançada la carrera ja vaig tenir notícies sobre ell, les quals relataven una singularitat com a professor.

En un acte acadèmic posterior vaig tenir ocasió de veure el Carles. Era evident que no era l'estil de professor clàssic d'universitat. La densa barba, els pantalons texans, les inseparables camises blanques, els estudis d'enginyeria, el passat familiar d'exili a Mèxic, la tesi doctoral a la Brown University, el seu discurs, feien evident la diferència aparent entre ell i el professorat clàssic de la Facultat de Matemàtiques de la Universitat de Barcelona.

Després de fer cinc anys de professor a la UB em vaig incorporar el març del 1983 a la UAB, en concret, al que es deia Secció de Matemàtiques. Des del primer moment ja vaig veure que les dues universitats eren dos mons diferents. Moltes coses em van sorprendre. Per exemple, el sistema d'elecció per part del professorat de les assignatures a impartir el curs següent. Els estudis a la UB eren sota la gestió de la Facultat de Matemàtiques i aquí corresponia a la Facultat de Ciències, la qual cosa pot ser bona però també té aspectes negatius. També em va xocar el no-reconeixement com a *biblioteca* dels fons de matemàtiques que els matemàtics havien anant adquirint amb gran dedicació. A la UB la biblioteca era una cosa sagrada, tenia reconeixement institucional i comptava amb personal laboral.

En la vida quotidiana de la facultat ja es veia que el Carles era dels professors claus en el naixement de la UAB. En aquell període vaig veure que darrera de la "possible" biblioteca de matemàtiques també hi havia el Carles. La seva estima pels llibres i col·leccions de revistes era excepcional, era el màxim impulsor d'una biblioteca amb les més grans garanties possibles. Recordo el seu objectiu de relligar els volums de les revistes amb una qualitat superior i el debat: amb pell o sense pell?

En la Secció existia una comissió que es deia Comissió Permanent, nom que per a mi era curiós. El Carles va posar a mitja alçada de la porta del despatx unes lletres adhesives

negres: cpv. Jo, mig en broma i mig seriosament, havia interpretat que era la seu de la Comissió Permanent i Vigilant, fins que vaig descobrir que eren les inicials del nom d'en Carles.

Un cop creat el Departament de Matemàtiques, el Carles en va esdevenir director. Abans d'aquesta elecció, jo tenia el mínim tracte amb el Carles i em va sorprendre que ell em demanés formar part del seu equip directiu juntament amb el Jordi Saludes. Casualment ell i ma mare havien nascut el mateix any; llavors, la diferència generacional m'imposava. D'entrada no ho veia clar, em semblava que no ens entendríem, els caràcters no lligarien i no me l'imaginava donant ordres. Vaig acceptar. Era el febrer del 1988, i va ser de les millors decisions de la meua vida. Vaig quedar encantat amb la serietat, rigor i diligència amb què abordava els problemes i com els resolva. Jo vaig aprendre molt. En tot aquest temps de col·laboració, no hi va haver mai cap discussió o motiu d'enuig. També es va fer evident que era una persona molt respectada a tota la UAB i conegut per tothom.

A partir d'aquells anys, podem dir que va néixer la nostra amistat que, amb el pas del temps, es va anar consolidant. Teníem afinitats en molts aspectes. Recordo la seva lluita contra les burilles als passadissos, la seva lluita ecològica, la seva defensa de la natura i en particular els arbres, la seva estima pel medi ambient de Catalunya, la defensa del català i de la identitat catalana, aspectes que compartíem.

Més tard va ser el creador i primer director de l'Escola de Doctorat, situada a la masia de Can Miró. Recordo moltes converses respecte a les dificultats que va resoldre i com que ja el coneixia, no em va sorprendre l'èxit de gestió que va tenir. La UAB li deu molt per la seva feina impulsora dels estudis de doctorat. També em sorprenia molt del Carles el seu domini absolut del català, malgrat que en la seva joventut suposo que no el va poder estudiar i també la seva llarga estada fora de Catalunya no ajudà. Però mai no li ho vaig preguntar.

Recordo anècdotes diverses que confirmen la nostra amistat: per exemple, com estava d'orgullós d'haver salvat del foc el pi pinyer que hi ha junt a la riera; o que un dia abans d'una gran nevada ens vam trobar, de casualitat, amb la Cristina i la meua dona a l'estació de Cellers, lloc perdut del Montsec; o quan parlàvem sobre l'accident que va tenir per voler fer (a la seva edat!) un vol amb parapent; o la casualitat que la meua mare cuidés la mare de la Cristina; o que ens trobàvem molts dissabtes, ja que portaven la seva filla a l'escola de música a Sant Cugat, al costat de casa nostra. També recentment va ser força curiós que en un acte de rebuda a Jordi Turull a Lleida, entre les centenars de persones que havia, em vaig dirigir i parlar amb una persona, exalcalde i que havia passat la Covid en forma greu i que havia vingut expressament a la rebuda. Al cap d'uns dies vaig saber que era el seu cunyat.

Un dels aspectes que feien singular el Carles era la seva capacitat de fer paelles amb foc de llenya a l'aire lliure. Es comentava que molts cops les feia al jardí de casa i moltes persones eren convidades. Jo mai no vaig tenir l'ocasió d'assistir-hi, però sé que eren un èxit. Ell va ser l'impulsor de fer una paella abans del dia de Nadal, com a festivitat del departament. Molts anys s'havien fet dues paelles (l'altra, feta pel Josep Lluís Solé i el

Ferran Cedó). Recordo que el mètode d'elaboració era molt diferent i es feien competicions a veure quina resultava més bona. Per diversos motius personals jo no vaig assistir-hi molts anys. Més endavant, m'ho vaig replantejar i vaig decidir ser-hi. Com que el Carles ja tenia alguna dificultat a realitzar-la, vaig animar-me a participar posant la condició que jo seria el seu ajudant. Més endavant, en vaig esdevenir el successor, fins que l'administradora de Ciències, amb l'argument de que no es pot fer foc a la UAB, ens les va prohibir. Va ser una llàstima i al Carles també li va saber greu. Recordo la darrera vegada que ell hi va assistir: va controlar tota l'elaboració assegut i va comentar que mai havia vist una paella amb tants ingredients.

De matemàtiques, amb el Carles, n'havíem parlat ben poc. Algunes vegades coses vinculades al seu llibre *Càlcul Infinitesimal*. Aquest llibre té un plantejament diferent de les publicacions amb títols semblants i s'hi nota la visió que el Carles tenia en general de les matemàtiques. Es centra més en aspectes conceptuals que no pas en tecnicismes ni en la formalització dels teoremes i les demostracions i és molt transversal. És un llibre que engloba un gran contingut de l'anàlisi matemàtica, tant teòric com pràctic, escrit en forma novel·lada. També és ben palès el seu domini del català i la seva cura en fixar la terminologia. Un llibre bo al qual, cada cop que el consulto, li trobo més valor.

Per intentar conèixer una mica més el seu àmbit de recerca, així com els dels seus estudiants, vaig seguir el minicongrés que es va fer en el seu honor al Centre Borja. Era una celebració dels seus deixebles en ocasió de la seva jubilació. La veritat és que vaig aprendre molt i el record que en tinc és molt agradable.

Quan ell ja no podia venir per la UAB, ens escrivíem per correu. Jo volia anar a saludar-lo, però no es trobava l'ocasió. Recordo que, finalment, vaig aconseguir anar-hi amb els companys Àngel i Xavier. Desgraciadament va ser per donar-li el condol per la mort de seu germà Marcel·lí. Malgrat la tristor, em va fer molta il·lusió poder visitar-lo a casa seva i en tinc bon record. El vaig trobar fluix físicament, però totalment clar intel·lectualment i amb resignació i acceptació de la pèrdua del germà. Volia repetir la visita, però la pandèmia de la Covid va frustrar-la completament i ja no el vaig poder tornar a veure. Desgraciadament tampoc es va poder fer cap cerimònia de comiat ni per poder donar el condol a la família en persona.

Mentre jo conservi la ment clara no oblidaré mai quina gran persona va ser el Carles Perelló. Ha estat una institució per la UAB i el seu esforç perdurà per sempre.

Una forta abraçada per a tots els seus familiars,

Joan Josep Carmona Domènech, Sant Cugat del Vallès, maig de 2021

ADDENDA: Un cop assistit a l'acte en el seu homenatge, el dissabte 28 de maig del 2022 a la masia de Can Miró, he pogut comprovar la gran estima que li tenien moltíssimes persones i l'empremta que ha deixat el Carles en molts àmbits. Sens dubte ha estat únic i em ratifico en tot el que vaig escriure en el seu moment.

Universitat Autònoma de Barcelona, 28 de maig de 2022

Carles Simó i Torres

En memòria d'en Carles Perelló i Valls

En Carles ha estat una gran persona, un gran matemàtic i un gran amic.

Recordo que cap al 1972 a la UAB, que ja era a Bellaterra, ens vàrem assabentar que en Carles volia venir a l'Autònoma. A tots ens va semblar excel·lent que un matemàtic tan destacat s'incorporés a la UAB i tinguéssim la seva magnífica contribució a la recerca i la docència. S'hi va incorporar el curs 1972-1973.

Havia fet la tesi amb el professor Jack Hale el 1965 sobre solucions periòdiques d'equacions diferencials amb i sense retard. L'estudi d'equacions amb retard ha tingut, i té, moltes aplicacions a problemes de la natura. Vaig coincidir amb el professor Hale ens diferents congressos i em comentava l'excel·lent tasca d'en Carles.

En Carles també va rebre una bona influència del professor Solomon Lefschetz. Es van conèixer en una estada d'en Lefschetz a Mèxic en la qual en Carles li feia de xòfer. Lefschetz havia perdut les dues mans en un accident industrial als 35 anys.

Durant el temps que va dedicar a la tesi en Carles va coincidir amb el professor Kenneth Meyer i des de llavors varen mantenir una relació excel·lent.

Amb en Carles hem mantingut una estreta relació, moltes trobades i algunes excursions, com la que vàrem fer a La Mola amb el professor Yuri Ilyashenko, que havia vingut a Barcelona amb motiu de la conferència Equadiff 91, que fou fortament impulsada per en Carles. També vàrem fer una excursió a Aiguestortes el dia de Sant Josep de 1997, amb en Ken Meyer, que va venir a fer una estada a Barcelona. En Carles era un gran amant de la muntanya i del menjar, de manera que l'excursió es va completar amb un molt bon dinar. Fou molt divertit!

En Carles va fer una tasca excel·lent com a professor, amb la seva manera, molt personal, de fer les classes. I va ser director de la tesi doctoral de molts alumnes, alguns d'ells organitzadors de l'Acte en Memòria i Homenatge a en Carles que s'ha fet el 28 de maig, i que estan continuant la seva tasca de manera magnífica.

Molts recordem els meravellosos arrossos que en Carles feia a la casa de Valldoreix. I això em fa pensar en el permanent sentit de l'humor d'en Carles, com varen dir moltes de les persones que van parlar a l'acte. Un dia li vaig preguntar com sabia el moment exacte en que l'arròs estava al punt. La seva resposta va ser: "És una qüestió d'oïda. Sols cal escoltar en quin moment es passa de bullir a fregir."

Carles: et tindrem sempre present!

Salvador Alegret i Sanromà

Notes incompletes d'un *Dietari* inèdit (2013)

TLATELOLCO

A Mèxic, a la capital, al costat del Zócalo, tocant el Templo Mayor, hi ha la casa matriu de la llibreria i editorial Porrúa, fundada l'any 1900. Aquell dissabte de finals de setembre de 2013 hi vaig tenir un cop de sort. Foren tres llibres que m'acompanyaren durant aquella estada a Mèxic i que tingueren el poder d'evocar-me diferents períodes de la meua vida, segurament empès per la malenconia de ser lluny de casa i de la soledat de la cambra d'hotel. Els ressenyaré, però, un altre dia.

Ara vull comentar que mentre regirava el fons de l'editorial sobre Filipines amb l'ordinador del taulell de la botiga, vaig veure exposat el famós llibre d'Elena Poniatowska *La noche de Tlatelolco. Testimonios de historia oral* (1971), un llibre que ja coneixia –actualment amb una setantena de reimpressions–, però que no havia llegit, sobre els luctuosos fets ocorreguts el dos d'octubre de 1968 a la Plaza de las Tres Culturas, de Tlatelolco, a la capital mexicana, on foren massacrats amb traïdoria per paramilitars i per l'exèrcit centenars de manifestants allí congregats. Els estudiants de la capital estaven en vaga per l'espiral contínua de repressió policial, iniciada a conseqüència d'uns fets menors, ocorreguts feia mesos. De mica en mica el descontentament dels estudiants es va anar estenent a altres estaments socials, tot esdevenint un vertader moviment antiautoritari, més o menys improvisat.

Ja havia vist de reüll també aquells dies als quioscos de la ciutat de Mèxic que la coneguda revista *Proceso* havia tret un especial amb el títol *Testimonios de Tlatelolco 1968-2013*. Havien passat quaranta-cinc anys d'aquella barbàrie perpetrada en època del president Gustavo Díaz Ordaz, amb ganes d'escarmentar els estudiants (amb la cantarella de la desestabilització del país orquestrada pels comunistes). D'altra banda i potser el més determinant va ser que les vagues i aldarulls s'anaven acostant a la *perillosa* data de la inauguració del Jocs Olímpics, els quals tingueren lloc a la capital mexicana aquell mateix mes d'octubre de 1968. Hi havia en aquells moments molts periodistes a la capital per cobrir els Jocs, alguns d'ells, com Oriana Fallaci, a qui no li va passar per alt la fermesa de les reivindicacions i l'organització dels estudiants. Per això aquesta periodista italiana, que després tindria renom internacional, es trobava a la concentració de Tlatelolco. Va ser ferida de bala i en va poder donar testimoni (*Niente e così sia* [Res i així sigui], 1969). Malauradament, amb l'explosió mediàtica de la inauguració dels Jocs el dotze d'octubre, sardònicament batejats com «L'olimpíada de la pau», la premsa internacional tirà terra al damunt, i els jerarques del moviment olímpic internacional varen mirar cap a un altre lloc, com si a la Plaza de las Tres Culturas només hi hagués hagut una petita picabaralla entre quatre estudiants llanuts i la policia. Després de tants anys transcorreguts la història de Mèxic no dona llum encara, amb la precisió més elemental, sobre qui va moure el fils de la massacre ni del nombre exacte dels centenars de morts i desapareguts, ni tampoc dels llocs on aquests foren sebolits. No ha estat fins l'any 2011 que el Congrés mexicà ha declarat el dos d'octubre dia de dol nacional.

En el meu primer viatge a Mèxic (1987), amb motiu d'un curs al campus de Cuautitlán, de la UNAM, quan veiérem la meva dona i jo a la xarxa de metro l'evocador nom de Tlatelolco en una estació, no ens faltà temps de fer-hi un visita i admirar la bellíssima plaça on hi conflueixen la cultura mexicana, la colonial espanyola (l'església de Santiago) i la mexicana actual.

L'any 1968 és encara una icona de la meva generació. A part de la matança de Tlatelolco, em refereixo als fets de maig ocorreguts a París, protagonitzats també per estudiants universitaris («Prohibit prohibir»). També aquell mateix estiu ens il·lusionà el naixement de la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada del Conflent, de la mà dels estudiants nord-catalans, amb la presència continuada d'estudiants de tots els Països Catalans. Érem tots nosaltres aleshores, en la tardor del franquisme, uns estudiants desemparats, on l'ombra del Canigó ens donava aixopluc mentre descobríem que a l'altra banda del Pirineu, com diu la cançó, el rossinyol refileva també amb la nostra llengua; on les classes universitàries no eren gens resclosides i tenien el mateix dring que els fascicles setmanals de la Gran Enciclopèdia Catalana; on es podia discutir, sense moros a la costa, sobre tot i, sobretot, s'hi discutia que «tot estava per fer i que tot era possible». Però la trobada estiuenca a Prada era molt curta, si bé suficient per fer coneixences per a tota la vida i agafar embranzida per complir amb les obligacions «oficials» de la trista Universitat de Barcelona.

Encara sort que l'SDEUB ens deixondí una mica i ens va permetre imaginar que un altre món era possible. Els companys més conseqüents també eren els més ben informats. Recordo perfectament quan es comentà en una assemblea als claustres de la Universitat la notícia de la matança dels estudiants mexicans. Mostràrem una certa incredulitat respecte de l'elevat nombre de morts, ja que la premsa diària de casa nostra també havia passat de puntetes sobre aquest episodi tan bàrbar i criminal.

Quina mena de país era Mèxic? El president Lázaro Cárdenas, del Partido Revolucionario Institucional (PRI) havia donat aixopluc als refugiats de la Guerra d'Espanya. Mèxic albergà el govern republicà a l'exili i no reconegué el règim franquista fins molts anys després d'haver acabat la guerra. La matança havia tingut lloc durant el mandat d'un altre president del PRI. El partit al govern era el mateix partit que havia propiciat la revolució mexicana, el de Pancho Villa i d'Emiliano Zapata. Sí, segurament un altre món era possible, però a Mèxic no?

Anys després vaig treure l'entrellat de tot plegat de la mà dels germans Carles i Marcel·lí Perelló i Valls, fills de Marcel·lí Perelló i Domingo, membre d'Estat Català i un dels integrants de l'escamot que atemptà contra Alfons XIII a les Costes de Garraf i que en acabar la guerra s'exilià amb la família a Mèxic. Els dos germans han esdevingut molt bons amics meus i compartim els mateixos anhels. Carles és ara catedràtic de Matemàtiques a la Universitat Autònoma de Barcelona. Marcel·lí és un dels supervivents històrics de la matança de la plaça de Tlatelolco. Després d'uns anys de professor a Bellaterra, es traslladà de nou al seu Mèxic natal. Professor de matemàtiques a la UNAM, dirigeix un programa de ràdio nocturn d'aquesta universitat i col·labora al diari *Excelsior*.

Quan vaig a Mèxic passo a visitar-lo. Com sempre, tant l'un com l'altre, es mantenen fermes i radicals amb Catalunya i amb Mèxic.

Enllaços relacionats amb el Carles Perelló

Discurs de benvinguda de la nova junta de la Societat Catalana de Matemàtiques

Discurs pronunciat el novembre de 2006 per a donar la benvinguda de la nova junta de la Societat Catalana de Matemàtiques, que començava a presidir, publicat dins de *SCM/Notícies*, núm. 23, febrer de 2007 (consulteu-lo a la pàgina 3):

<https://scm.iec.cat/wp-content/uploads/2018/01/N23.pdf>

“Entrevista a dues bandes”

Entrevista d'Albert Avinyó a Carles Perelló i Joan Solà-Morales per a la secció "Entrevista a dues bandes", publicat a *SCM/Notícies*, núm. 38, desembre de 2015 (trobareu la conversa a partir de la pàgina 80):

<https://scm.iec.cat/wp-content/uploads/2018/01/N38.pdf>

Carles Perelló, *in memoriam*

Escrits en memòria de Carles Perelló i Valls signats per Joan Solà-Morales, Xavier Mora, Àngel Calsina, Julià Cufí, Carles Bonet i Josep Lluís Solé Clivillé. Els textos es van publicar a *SCM/Notícies*, núm. 48, de febrer de 2021 (a partir de la pàgina 45):

https://scm.iec.cat/wp-content/uploads/2021/05/Not%C3%ADcies-48_web.pdf